

Múzejné noviny

VYCHÁDZAJÚ PRI PRÍLEŽITOSTI MEDZINÁRODNÉHO DŇA MÚZEÍ

HUMENNÉ, MÁJ 2018

Rok 2018 je Európskym rokom kultúrneho dedičstva. Do verejného života vstupujú kultúrne subjekty s aktivitami, ktorých cieľom je poukazať na spoločné kultúrne korene a hodnotu kultúrneho dedičstva pre spoločnosť. Čo predovšetkým by mali podujatia Európskeho roka kultúrneho dedičstva vniesť do našich dní? Do regiónov, celkom malých mikroregiónov a miestnych komunít, do našich súkromných svetov?

Žijeme vo svete mobility a globalizácie, kde sa strácajú kontúry miestnych komunít a pocit príslušnosti k nim.

Ako a kde nachádzať hodnoty, s ktorými dokážeme projektovať svoju budúcnosť? Poskytnúť orientáciu kompas by mali všetky moderné vedy zaoberajúce sa kultúrnym dedičstvom. Nebude stačiť reštaurovanie pamiatok, ale ich adaptácia na nové pozície, nebude stačiť prezentácia tradícií, ale ich ukotvenie do života ako fenoménu poznania. A mali by vychádzať aj z každej aktivity, ktorou sa rozhodneme odkazovať na jeho hodnoty pre spoločnosť. Nájdeme ich uchované v stabilite miesta, v krajine a spoločenských ľudí, ktorí obývajú priestor – svoju krajinu, región a obec s vedomím zodpovednosti voči predkom i voči potomkom. Takýto priestor sa potom stane pevným bodom, na ktorom môže budovať svoju rovnováhu celý svet.

Avšak skôr, ako sa tak stane, musia procesom poznania vlastnej identity, hrdosti, úcty i aktívnej zodpovednosti k svojej minulosti prejsť všetky „mikrosvety“, ktoré ako prvé budú proces globalizácie nastavovať zrkadlo pestrosťou svojej identity.

Fedič
riaditeľ Vihorlatského múzea

Nádvorie renesančného kaštieľa v Humennom - dobový pohľad

Hľadáme nové formy rozvoja

Skutočnosť, že fungovanie múzea v uplynulom období hodnotíme pozitívne, neznamená, že Vihorlatské múzeum obchádzať všeobecne známe problémy, s ktorými zápasia kultúrne inštitúcie na Slovensku. Aj nás trápi poddimenzovaný rozpočet, kumulácia funkcií odborných pracovníkov, nárast rozsahu činnosti, agendy, ako i rast cien energií a služieb... Hľadáme však východiská ako racionalizovať našu činnosť – zvyšujeme vlastné príjmy, pripravujeme úspešné projekty a hľadáme partnerov na spoločné financovanie podujatí.

V posledných dvoch rokoch sme výrazne zintenzívnili proces aplikovania aktívnej marketingovej stratégie s dôrazom na inovatívne nástroje vyhľadávania a oslovenia potenciálneho návštevníka. Na základe analýzy segmentácie trhu pripravujeme špecificky zamerané produkty s cieľom rozšírenia portfólia našej ponuky i spolupracujúcich subjektov. Zabodovali sme ponukou objektového vyučovania, čo sa prejavilo i v tom, že v tradične „hluchých“ mimosezónnych zimných mesiacoch navštívilo múzeum už takmer štyritisíc návštevníkov. Podarilo sa nám osloviť rekreantov na Šírave, Domaši a Sninských rybníkoch. Usilujeme sa presadiť aj v Maďarska, Poľsku a na Ukrajinu.

Pri prezentácii múzejnej ponuky rozširujeme spektrum kvalitných propagačných materiálov, o čom svedčia aj dosiahnuté ocenenia. V danej súvislosti nás teší, že sa nám pri príprave darí „združovať“ finančné prostriedky a generovať synergický efekt spolupráce aj ďalších subjektov v oblasti cestovného ruchu. Podarilo sa nám zvýšiť návštevnosť našej inštitúcie v roku 2017 na najvyššiu mieru v doterajšej histórii múzea. Evidovali sme bežmála 40.000 návštevníkov, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje nárast viac než sedem tisíc návštevníkov. Vzhľadom k úsiliu o zvyšovanie úrovne poskytovaných služieb je pre nás v aktuálnom

období výraznou podporou pridelenie finančných prostriedkov z rozpočtu PSK na modernizáciu služieb (provizórny sociálny objekt v skanzene, osobný výťah v kaštieli) a prostriedkov na aktualizáciu projektovej dokumentácie k II. a III. etape rekonštrukcie renesančného kaštieľa.

V rámci kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja má Vihorlatské múzeum špecifické postavenie. Popri „klasickej“ múzejnej činnosti, s čím súvisí správa renesančného kaštieľa a depozitárnych budov, spravuje múzeum aj skanzen s príslušným lesoparkom a od roku 2015 zabezpečujeme osvetovú činnosť v pridelenom regióne. Aj túto, relatívne novú činnosť múzea, sa snažíme optimalizovať a hľadať nové štandardy a postupy. Zároveň sa v rámci základnej činnosti múzea venujeme neprerušene vedecko-výskumnej, zbierkotvornej, kultúrno-výchovnej, dokumentačnej, prezentačnej, vzdelávacej a metodicko-poradenskej činnosti.

Zabezpečovanie takého širokého spektra činnosti kladie vysoké nároky nielen na ľudské zdroje, ale hlavne na ich financovanie. V daných súvislostiach preto naďalej venujeme mimoriadnu pozornosť získavaniu mimorozpočtových zdrojov. V roku 2017 sa múzeu podarilo vytvoriť vlastné príjmy vo výške 88.134 eur, v rámci projektov získalo múzeum 50.275 eur, čo znamená, že mimorozpočtové zdroje múzea predstavovali 40,56 percenta schváleného príspevku na rok 2017.

Svojou činnosťou sa usilujeme zbaviť nálepky, že kultúrne organizácie sú iba nadstavbou a spotrebúvajú verejné zdroje. Práve naopak, chceme ukázať, že aj kultúrna organizácia dokáže generovať zdroje nielen na vlastný rozvoj, ale aj rozvoj regiónu, v ktorom pôsobí.

Mgr. Vasil Fedič

PREDSTAVUJEME ŠLACHTICKÉ RODY NA HUMENSKOM PANSTVE

Slávni z rodu Csákyovcov

Napriec stáročiami bol humenský kaštieľ sídlom niekoľkých šľachtických rodov. Jednými z významných majiteľov rozsiahleho kaštieľskeho sídla v Humennom sa začiatkom 18. storočia po Drugethoch stali Csákyovci. V priebehu éry svojho pôsobenia zanechali na humenskom panstve viditeľnú stopu, ktorá pretrváva stáročia. Rozsiahlou prestavbou západného krídla

Erb rodu Csáky

la získal v roku 1787 objekt kaštieľa jednotný a vznešený vzhľad. Nástenné ilustratívne maľby v štyroch miestnostiach na prizemí južného a západného krídla vdýchli kaštieľu reprezentatívny charakter. Ich unikátna výzdoba, ktorá sa zachovala do dnešných čias, je pýchou interiérovej neskorobarokovej výzdoby európskeho formátu.

ca a mecenáša umenia. Keďže Štefanov vzťah s Júliou ku koncu manželstva ochladol a manželka žila oddelene, majetky po Štefanovi zdedil brat Imrich a jeho sedem detí.

Odvážni vojvodcovia

Csákyovci sa v Európe spomínajú už v 14. storočí. Rod pochádza z obce Piliska v Satmárskej stolici (dnešné severozápadné Rumunsko). Prvým známym členom rodu bol Ladislav z Pilisky spomínaný v roku 1366. V roku 1393 získali Csákyovci obec Adrian a v Biharskej stolici obec Cheresing (maďarsky Korosszeg). Názvy týchto novozískaných majetkov začali používať ako prídomek. Zakrátko prešlo niekoľko členov rodu do Sedmohradska, kde získali postavenie významného šľachtického rodu.

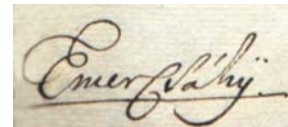
Na územie dnešného Slovenska prišiel zo Sedmohradska ako prvý Štefan VII. Csáky, známy ako „Veľký“. V roku 1603 získal Šarišský hrad i s celým jeho panstvom. Pôbil ako hlavný kapitán sedmohradských vojsk. Csákyovci vlastnili rozsiahle majetky v Sedmohradsku, na území dnešného Maďarska i Slovenska. Viacerí členovia rodu zastávali vysoké cirkevné úrady a pôsobili ako významní krajiniskí hodnostári. V Uhorsku sa preslávili aj ako skvelí vojenský velitelia, čo v csákyovskom erbe od 18. storočia dokladá sťatá krvácajúca hlava Turka (Tatára).

Imrich Csáky

Imrich Csáky na obraze v umelecko-historickej expozícii Vihorlatského múzea v Humennom

Imrich Csáky bol ženatý s Rozalie Engel von Wagrain. Z dostupných archívnych prameňov sa dozvedáme, že majetky Imricha Csákyho, ktoré sú zapísané v súpise z roku 1781, sa nachádzali vo viacerých dištriktach (okresoch). Panstvo Imricha Csákyho bolo rozsiahle a pod jeho správu patrilo množstvo zemlín-ských obcí aj mestečiek. Súpis je zložený z 28 strán la-

Spätí s humenským panstvom

Prvým z rodu Csákyovcov, ktorý sa ocitol na začiatku 18. storočia v rodovom sídle Drugetovcov v Humennom, bol František Csáky – manžel Anny Márie Zichyovej, vnučky posledného mužského potomka z rodu Drugeth. Anna Mária Zichyová vlastnila v tom čase podiel na humenskom panstve v rámci druhého delenia rodového majetku. K prvému deleniu majetku dochádza krátko po smrti posledného mužského potomka Žigmunda Drugeta v roku 1684, keď drugethovské majetky dedia jeho dve dcéry, Juliana Terézia Althanová a Klára Zichyová. Následne v roku 1728 dochádza k ďalšiemu deleniu majetkov medzi deti Petra Zichyho – Františka, Teréziu Vandernáthovú a Annu Máriu Csákyovú.

Františkovi Csákyemu a Anne Márii, rodenej Zichy, sa v roku 1728 narodil prvorodený syn Imrich, v roku 1741 syn Štefan. Spolu s Csákyovcami obývali v 18. storočí humenský kaštieľ aj Vandernáthovci. Začiatkom druhej polovice 18. storočia užívalo panstvo v obytných a reprezentatívnych častiach kaštieľa šesťnásť miestností vyzdobených tapisériami, obrazmi, porcelánom a mnohými dekoráciami. Štefan Csáky so svojou manželkou Júliou Erdödy viedli nákladný spoločenský život. Aj humenský kaštieľ zodpovedal vkusu a možnostiam bohatého a vplyvného šľachtic-

Reliéfny erb na priečelí renesančného kaštieľa v Humennom

tinského písma a obsahuje informácie o jednotlivých obciach, ako aj základné poznatky o ich obyvateľoch. V spomínanom dokumente sú zapísané majetky v Stropkovskom, Humenskom, Sninskom, Sečovskom, Trebišovskom a ďalších dištriktach.

V Humenskom dištrikte sa spomínajú majetky v obciach Suché, Lesné, Oreské, Krivošťany, Kladzany, Poša, Kuchín a ďalšie. Majetky v Sninskom dištrikte mal Imrich Csáky okrem iných aj v obciach Stakčín, Kolonica, Klenová, Ulič, Zbojné, Starina. Tieto majetky predstavovali v obciach a mestečkách menšie či väčšie kúrie a kaštiele, ku ktorým patrili aj pozemky, na ktorých hospodárili Imrichovi poddaní. Imrich Csáky naďalej pokračoval vo veľkolepej prestavbe kaštieľskeho sídla, čoho dôkazom sú veľkolepé projekty výstavby kaštieľských záhrad, parku a stajní. Kaštieľské sídlo po Imrichovej dcére zdedila vnučka Etelka (Szápary) a do humenského kaštieľa v 19. storočí, sobášom Etelky a Karola III. Andrássyho, vstúpili dejiny nového významného šľachtického rodu Andrássy.

Mgr. Zuzana Koščová

Zo zbierkového fondu Vihorlatského múzea v Humennom

Umelecko-historickú expozíciu Vihorlatského múzea v Humennom obohatili dva vzácné drevené lustre z pôvodného zariadenia kaštieľa. Na dobových fotografiách z rodinného albumu rodiny Andrassyovcov z prvej tretiny 19. storočia nachádzame ešte obidva lustre v plne zariadených kaštieľskych komnatách. Drevené polychrómované svietniky – lustre, boli vyrobené v období rokoka, ktorý sa označuje ako sloh šľachty a trval zhruba v rozmedzí rokov 1700 – 1790. Po vzniku múzea sa stali súčasťou jeho zbierkového fondu s poznámkou „z pôvodného mobiliáru“.

Prvý z reprezentatívnych lustrov v tvare kvetinového koša sa nachádzal v interiéri veľkej spoločenskej miestnosti v centrálnej časti južného krídla na poschodí (dnešná sobášna sieň). Luster dosahuje výšku 100 cm.

Zaujme svojou veľkosťou, ako aj veľkoleposťou dekoratívneho stvárnenia množstva rôznych farebných kvetov a listov. Kvetinové girlandy sa z koša obotáčajú okolo štyroch kovových rebier ukončených závesnou kotvou. Svietnik v podobe koša bol neskôr spôsobený používaním elektriny. Druhé svietidlo v podobe dvoch nad sebou umiestnených kvetinových vencov dosahuje výšku 70

cm. Bohato dekorovaný luster s kvetinovými variáciami ruží a vetvičiek pôvodne zdobil interiér pánskej pracovne na poschodí juhovýchodnej veže kaštieľa (dnes súčasť umelecko-historickej expozície múzea).

Na výzdobu lustrov bolo použité smrekové a lipové drevo na povrchu farebne upravené temperovou a olejovou farbou. Oba zbierkové predmety boli reštaurované v ateliéri akademického sochára Martina Kutného z Bardajova s finančnou podporou Fondu na podporu umenia a Vihorlatského múzea formou spolufinancovania. Po revízii drevnej hmoty a jej petrifikácii boli z pred-

Veľká spoločenská miestnosť (19. stor.)

metov odstránené nevyhovujúce sekundárne povrchové úpravy. Nasledovalo čistenie povrchov zmesou organických rozpúšťadiel a upevnenie uvoľnenej kriedovej vrstvy s polychromiou. Záverečné práce predstavujú doplnenie podkladových kriedových vrstiev, farebné scelenie a zlátenie a finálnu kon-

zervačnú úpravu. Po ukončení reštaurátorských prác sa lustre opäť stali súčasťou umelecko-historickej expozície múzea, nateraz ako zaujímavé doplnky dokladujúce umeleckú zručnosť našich predkov. Neskôr budú funkčnou súčasťou dobových interiérov.

PhDr. Ivana Strakošová

Armales Csákyovcov – svedectvo nástennej maľby

Nástenná maľba – figurálny výjav orámovaný oválnym iluzívnym rámom v klenbovom poli sa nachádza vo vstupnej miestnosti Vihorlatského múzea. Zobrazuje v centrálnej časti stojaceho panovníka s korunou na hlave, ktorý podáva listinu (pravdepodobne Armales) kľáčiacemu vojakovi. Výjav na stropnej maľbe sme podľa typu oblečenia predbežne zaradili do 15. storočia, čo zodpovedá vláde Žigmunda Luxemburského (1368 – 1437).

Výjav zasadený do dobového prostredia zobrazuje pravdepodobne udalosť po vyhratej bitke proti Tatárom (resp. Turkom). K určeniu nám pomohla aj stáťá hlava Tatára (Turka) ležiaca pri nohách panovníka. Po hlbšom preštudovaní maľby sa na armalese so závesnou pečatou objavili rysy erbu Csákyovcov. Preto predpokladáme, že ide o zachytenie historického výjavu darovania armalesu jednému z prvých Csákyovcov. Niektorí autori predpokladajú, že Csákyovci získali na svoj erb armales od Žigmunda. Stopy po ňom však doteraz nenachádzame.

Okrem centrálnych postáv panovníka a kľáčiaceho vojaka, pravdepodobne príslušníka rodu Csáky, sa nachádzajú na figurálnom výjave stojace postavy vojakov, za panovníkom päť a taktiež za

Figurálny výjav s iluzívnym rámom

kľáčiacim vojakom rovnaký počet. Panovníkovi pri držiava okraj plášt'a muž s fúzmi odetý do zelenej farby. Jeho pozície na maľbe ukazujú postavu nižšieho vzrastu. Okolostojaci vojaci zvierajú v rukách kopije a šable. Jeden z nich drží štandardu s orlom vsadeným do kruhu. Celkový počet postáv na figurálnom výjave je trinásť. V pozadí výjavu stoja dva šiatre (stany), čo nás utvrdzuje v domnienke, že autor zobrazil výjav po vyhratej bitke.

Za okrajom rámu stropnej maľby je povrch omietky opatrený bielym náterom. Maliarska výzdoba nesie formálne znaky barokovej maľby. Jej povrch je pokrytý pomerne hrubou vrstvou čiernych depozitov. Primárna omietková vrstva je pravdepodobne zachovaná na celej ploche klenby, mimo miest, kde vedú trasy elektroinštalácie. Na zvislých stenách bola primárna vrstva pravdepodobne celoplošne odstránená.

Povrch omietok bol následne premaľovaný monochrónnymi vrstvami, pričom bol vynechaný a naďalej prezentovaný centrálny figurálny výjav v iluzívnom ráme. V roku 2008 bola sondáž maľby vykonaná akademickým maliarom a reštaurátorom Mgr. Petrom Gombošom.

Mgr. Zuzana Koščová

Návraty rodákov vo Vihorlatskom múzeu v Humennom

Margita Krakovská

Zbierkový fond galerijného oddelenia Vihorlatského múzea v Humennom vo februári tohto roka rozšírilo jedenásť diel humenskej insitnej umelkyne Margity Krakovskej (21. 2. 1922 – 6. 6. 2003). Cennú kolekciu tvoria olejomalby menších rozmerov, vytvorené na plátne, kartóne, sololite i preglejke.

Farebné svedectvá doby

Diela sa tematicky viažu k rodnému mestu z čias autorkinho detstva a mladosti, no súčasťou sú i žánrové zobrazenia a portréty.

Hoci Krakovská v maľbe obchádza klasické princípy perspektívy, kompozície, miešania farieb, či anatómie, hodnota autorkiných diel je nespochybniteľná predovšetkým kvôli úprimnosti nazerania, sponťanosti a citlivosti voči vonkajším udalostiam.

Vzťah k výtvarníctvu sa u autorky prejavil už v ranných rokoch.

Maľovanie jej bolo záľubou a oddychom. Zaujímala sa o výtvarné uchope- nie podstaty klasického ume- nia počnúc anti- kou, cez rene- sanciu až ba- rok. Významná časť tvorivého

nadšenia maliarky bola venovaná prácam so sakrálnymi námietmi (napr. Kristus skláňajúci sa k sv. Františkovi v Kostole Všetkých svätých v Humennom). Bezprostrednosť školeniami neporušeného prejavu sa však najvýraznejšie prejavila v osobitých maliarskych reminiscenciách odhaľujúcich dianie v milovanom Humennom a zachytenia života jeho obyvateľov. Maľby Margity Krakovskej sa tak stávajú vo farbách zhmotnenými svedectvami doby.

Mgr. Dana Kataníková

GALÉRIA – NOVÉ NETRADIČNÉ MIESTO VZDELÁVANIA

Galerijné oddelenie Vihorlatského múzea v Humennom uchováva vo svojom zbierkovom fonde viac ako 1100 predmetov jedinečnej umeleckej hodnoty. Svojím odborným zameraním sa orientuje na prezentáciu tvorby umelcov, ktorí z regiónu horného Zemplína pochádzali alebo tu pôsobili, či pôsobia. Okrem výstav umeleckých diel sú v galerijných priestoroch pripravované i výstavy múzejného charakteru a ďalšie v našom regióne už etablované podujatia (Insita, Karpatská kraslica, atď.). V roku 2017 galerijné oddelenie Vihorlatského múzea v Humennom celkovo verejnosti predstavilo šesťnásť výstav, ktorými

mi obohatilo kultúrnu ponuku regiónu.

Potenciál výtvarných diel prezentovaných v múzeu a galérii však nekončí pri umeleckom alebo kultúrnom obohatení osobnosti. Maľby, plastiky, grafické práce, fotografie a vzácne predmety prehovárajú k návštevníkom i v mnohých iných ohľadoch. Ponúkajú priestor k ďalšiemu vzdelávaniu, poznaniu, a tým podnecujú k úvahám o hodnote človeka i rôznych aspektoch spoločnosti, tej aktuálnej alebo minulej. Schopnosť umenia komunikovať najrôznejšie témy sa pre Vihorlatské múzeum v Humennom stala podnetom k organizovaniu komentovaných prehliadok, besied a diskusií.

V rámci výstavy Svätci a svätice vo výtvarnom umení zo zbierok Sáriškého múzea v Bardejove naše múzeum pripravilo v januári pre študentov stredných škôl besedu s názvom Z odkazu svätých. Témou rozprávania sa stali životné osudy, zápasy o vieru a pravdu troch svätých košických mučeníkov a svätého Pavla. Úlohu prednášajúceho prijal prof., ThDr., PhD. Štefan Lenčíš, PhD., vysokoškolský pedagóg pôsobiaci na Teologickej fakulte v Košiciach, publicista, vedec, duchovný, riaditeľ Inštitútu cirkevných dejín a rodák z Humenného. V rozprávaní, ktorého cieľom bolo v mladých vzbudiť snahu priblí-

žiť sa svätosti, na úvod vysvetlil samotné pojmy „svätosť“, „svätý“. Zdôraznil, že svätí ľudia nie sú dokonalí, no svoju prácu, či povolanie vykonávajú poctivo, hľadajú pravdu a snažia sa žiť podľa evanjelia. Mladých poslucháčov zároveň povzbudil k neustálemu poznávaniu a kritickému uvažovaniu.

Po ukončení rozprávania bola pre študentov pripravená komentovaná prehliadka výstavy Svätci a svätice vo výtvarnom umení. Besedu Z odkazu svätých pripravilo Vihorlatské múzeum v Humennom v rámci projektu objektového vzdelávania Ku koreňom, tradíciám a hodnotám.

Mgr. Dana Kataníková

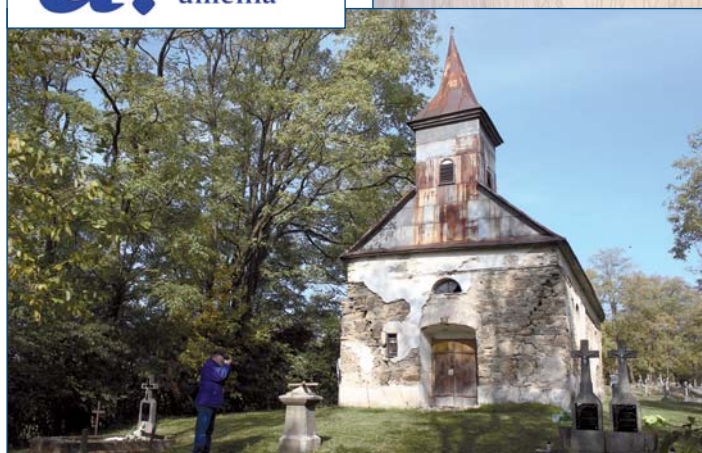
Prepojenie múzejnej, galerijnej a osvetovej činnosti v spoločnom projekte

Vihorlatské múzeum v Humennom popri múzejných činnostiach plní od júla 2015 aj funkciu regionálneho osvetového strediska pre okresy Humenné, Snina a Medzilaborce. Aktivity oddelení sa mnohokrát prelínajú a vytvárajú nový priestor pre spoločnú činnosť. Ich prepojením vznikla predloha projektu *Čo nám ostalo...* zastrešujúceho aj múzejnú aj osvetovú činnosť. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Koncepcia projektu je postavená na spolupráci odborných pracovníkov Vihorlatského múzea a amatérskych fotografov z fotoklubu Reflex, ktorý vyvíja svoju činnosť pri Vihorlatskom múzeu v Humennom. Múzejná línia projektu – fotografická dokumentácia prvkov tradičnej architektúry v okrese Humenné, ako aj celkovej súčasnej podoby príslušných sídel, je realizovaná prostredníctvom členov Fotoklubu Reflex. Vzájomnou spoluprácou sa nám podarilo skĺbiť na pôde múzea aj jednu z osvetových činností – aktivizáciu amatérskych fotografov z regiónu.

Ako sa ukázalo počas realizácie projektu, tradičné prvky architektúry zastúpené drevenými zrubovými domami a hospodárskymi stavbami, domami z nepálených tehál a podobne, sú v regióne zastúpené takmer v každej obci. Avšak, aj podľa informácií obyvateľov daných obcí, rýchlo miznú a ustupujú novej výstavbe. Na druhej strane

u. fond na podporu umenia

sa v najmä v menších obciach regiónu rozmáha chatárstvo a chatári z bližších, či vzdialenejších mestských sídel neraz vyhľadávajú práve tieto pozostatky tradičnej architektúry. Tieto následne rekonštruujú s citlivým, či menej citlivým prístupom.

Čo nám ostalo...

ný fotografický materiál poslúži pre dokumentárne a etnografické výskumné úlohy nielen Vihorlatského múzea, ale aj ďalších odborných inštitúcií, pre študentov a nadšencov zaoberajúcich sa danou problematikou.

Umelecké fotografie členov fotoklubu Reflex vytvorili v rámci projektu základ fotografickej výstavy *Čo nám ostalo...*, ktorá bola v múzeu sprístupnená vo februári 2018. Na jedinečných fotografických záberoch boli verejnosti prezentované zachované osobité prvky tradičnej architektúry na území okresu Humenné. Vihorlatské múzeum plánuje v ďalšom období projekt doplniť o okresy Snina a Medzilaborce.

Mgr. Jozef Fundák

V rámci projektu bola preto vytvorená databáza obsahujúca niekoľko tisíc technických, dokumentárnych a umeleckých fotografií zachycujúcich súčasný stav prvkov tradičnej architektúry v prostredí súčasných sídel okresu Humenné. Vytvore-

Karpatský grafický most spolupráce

Rozvíjanie medzinárodného kultúrneho dialógu a výmena tvorivých poznatkov v karpatskom regióne sa stali poslaním súťaže Karpatské bienále grafiky detí a mládeže. V uplynulom roku sa na pôde Vihorlatského múzea v Humennom konal 9. ročník súťažno-prezentačnej výstavy 667 autorov vo veku 6 – 19 rokov v klasických grafických technikách.

Celkovo bolo do súťaže prihlásených 718 prác z Maďarska, Poľska, Rumunska, Slovenska a Ukrajiny. Projekt Karpatské bienále grafiky detí a mládeže predstavuje pre mladých umelcov pomyselný most do života iných kultúr. Prostredníctvom širokej škály tém a grafických techník odhaľujú vlastné predstavy, otázky a spôsoby myslenia svojich krajín prezentované výstavami v partnerských krajinách, čím prispievajú k spoznávaní a úcte voči iným kultúram.

Mgr. Dana Kataniková

Fantazijný svet Insity

Ideu vzájomného rozvíjania výtvarných zručností a kultúrnej výmeny skúseností s dôrazom na insitný a ľudový prejav podporilo v rámci projektu INSITA vo Vihorlatskom múzeu v Humennom vyše stošesťdesiat umelcov z takmer desiatich európskych krajín. V aktuálnom roku sa uskutoční 14. ročník výtvarného plenára insitných umelcov.

Projekt uchovávaná a rozvíjania insitného umenia a tradičnej ľudovej tvorby je snahou múzea naplniť víziu otvoreného múzea so zdieľaným kultúrnym dedičstvom. Časť diel vytvorených v rámci plenára sa stáva súčasťou zbierkového fondu Vihorlatského múzea v Humennom a počas letnej sezóny sú diela voľne prístupné v skanzene.

Mgr. Jana Fedičová

Miroslav Potoma (Slovensko), Gazdovský dvor, 2017

RENEŠANČNÝ KAŠTIEĽ A SKANZEN VIHORLATSKÉHO MÚZEA V HUMENNOM

Stále expozície, výstavy a podujatia v objekte kaštieľa a v areáli skanzenu Vihorlatského múzea v Humennom navštívilo v uplynulom roku takmer 40 000 tisíc návštevníkov zo Slovenska a zahraničia. Múzejné priestory renesančného kaštieľa sa zároveň stali miestom zážitkových podujatí a stretnutí a priestorom pre vzdelávacie školské aktivity. Nový vzdelávací projekt objektového vyučovania Vihorlatského múzea Ku koreňom, tradíciám, hodnotám, podporilo svojou účasťou od septembra minulého roka do apríla 2018 zhruba 2 000 žiakov z regiónu horného Zemplína. Projekt je určený školopovinnnej mládeži základných a stredných škôl, od začiatku tohto roka je programovo rozšírený aj pre deti predškolských zariadení. Tematicky nadväzujú vzdelávacie aktivity múzea na rozšírené učivo regionálnej histórie, otázky environmentálnej a spoločenskovednej výchovy a umenia.

Zážitkové vzdelávanie v múzeu

Na snímkach pribeh objektového vyučovania v umelecko-historickej expozícii múzea v rámci dejepisných tém z obdobia stredoveku (Cesta stredovekom, Reformácia na Zemplíne) a počas interaktívneho programu základov fotografovania v múzeu Fotoenter.

Zážitkové vzdelávanie v múzeu v nadväzuje na školské osnovy v predmetoch dejepis, regionálne dejiny, prírodoveda, biológia, environmentálna výchova, náboženská výchova, etická výchova, výtvarná výchova, hudobná výchova, výchova umením, národopis, slovenský jazyk, literatúra a prednes, dramatické umenie, záujmovo-umelecká a osvetová činnosť. Súčasťou objektového vyučovania je tematická prehliadka jednotlivých expozícií a výstav, prezentácia témy, diskusia a edukačné aktivity.

KU KOREŇOM, TRADÍCIAM, HODNOTÁM

Na snímke detail nástennej maľby v Izbe uhorských kráľov v umelecko-historickej expozícii Vihorlatského múzea. Múzeum pokračuje v záchrane jedinečnej interiérovej výzdoby komnaty reštaurovaním pätnástich barokových obrazov na plátne. Diela pochádzajú z obdobia 18. storočia a tvoria súčasť unikátnej nástennej galérie uhorských panovníkov. Projekt v tomto roku podporila Nadácia VÚB. Reštaurátorské práce budú do 30. novembra 2018

Záchrana barokovej maľby

prebiehať pod dohľadom akademického maliara a autorizovaného reštaurátora Ľubomíra Čapa.

PROJEKT PODPORILA
NADÁCIA VÚB

Dejinné návraty

Vpravo princ Mark Odescalchi – potomok Júliusa Andrásyho, jedného z majiteľov renesančného kaštieľa v Humennom v sprievode Zuzsy Sidó (v strede) a historičiek Vihorlatského múzea v Humennom PhDr. Ivany Strakošovej a Mgr. Zuzany Koščovej.

Július Andrásy (na dobovom obraze v umelecko-historickej expozícii múzea) bol synom Karola Andrásyho, ktorý ako prvý z rodu Andrásy získali Humenské panstvo sobášom s Etelkou Szápary. Július Andrásy bol v rokoch 1867 – 1871 prvým uhorským ministerským predsedom a v rokoch 1871 – 1879 bol rakúsko-uhorským ministrom zahraničných vecí.

– MIESTO, KDE SA MINULOSŤ STRETÁVA S BUDÚCNOSŤOU

Expozícia ľudovej architektúry a bývania (skanzen) Vihorlatského múzea v Humennom sa v uplynulom roku stala miestom mnohých múzejných eventových podujatí. Ich spoločným zámerom je sprístupňovanie a prezentovanie kultúrneho dedičstva a oživovanie ľudových tradícií horného Zemplína vytváraním spoločného priestoru pre vzdelávanie, oddych a budovanie vzťahu k ochrane kultúrnych hodnôt.

Skanzen v príjemnom prostredí lesoparku v centrálnej časti mesta s programom folklórnych slávností, umeleckých plejnérov a interaktívnych podujatí pre rodiny a školské kolektívy navštívilo bezmála desať a pol tisíc návštevníkov.

Ked' história oživa

Niekoľkoročný projekt Vihorlatského múzea v Humennom Rodáci v skanzene – oživená história je zameraný na spoznávanie a uchovávanie regionálnych tradícií, oživovanie histórie obcí regiónu a podporu lokálnej príslušnosti. Projekt prebiehal v uplynulom roku po šiestykrát stretnutím rodákov z obce Klenová.

Podujatie je každoročne otvorené všetkým návštevníkom a priaznivcom zaujímavého exkurzu do histórie obcí regiónu, z ktorých pochádzajú jednotlivé objekty nachádzajúce sa v skanzene. Na snímke Klenovčania pri obytnom dome, ktorý bol postavený pred I. svetovou vojnou v Klenovej v Sniškom okrese a do skanzenu presťahovaný v roku 1977.

Súčasťou podujatia v skanzene je tradičná bohoslužba v drevenej cirkvi sv. Michala Archanjela, kultúrnej pamiatke z roku 1864. Podujatie je neformálnym stretnutím niekoľkých generácií rodákov a buduje na oživených spomienkach a autentickom popisovaní dejinných i každodenných udalostí. Jeho cieľom je zoznámiť súčasníkov s históriou regiónu, vytvoriť trvalý záujem o históriu, miestnu kultúru a krajinu so zreteľom na ich rozvoj.

Karpatská kraslica

Počas 26. ročníka súťažnej výstavy prezentovalo Vihorlatské múzeum vyše osemsto kraslíc zo Slovenska, Poľska a Ukrajiny. Výstavu obohatila kolekcia kraslíc zo zbierok Múzea ľudovej umeleckej výroby ULUV v Stupave a zbierka kraslíc s tradičnými technikami zdobenia z etnografického zbierkového fondu Vihorlatského múzea v Humennom.

Mgr. Jana Fedičová

TRADÍCIAM, HODNOTÁM...

Medzinárodný deň múzeí

Areál skanzenu ponúka romantický návrat do dedinského života návštevou objektov ľudovej bytovej a hospodárskej architektúry s tradičným zariadením, remeselnými nástrojmi a výrobkami. V kostolíku sv. Michala Archanjela z roku 1864 s pôvodným barokovým ikonostasom z polovice 18. storočia sa už tradične počas múzejných osláv koná bohoslužba.

Autentickosť dedinského prostredia dopĺňajú ukážky domácich a zahraničných ľudových remeselníkov, rekreačná jazda na koňoch a bohatý kultúrny program folklórnych súborov a skupín z regiónu. Medzinárodný deň múzeí vo Vihorlatskom múzeu v Humennom navštívilo v uplynulom roku 1 532 návštevníkov. Podujatie sa v múzeu koná tento rok po tridsiaty druhýkrát.

Deň tradičných remesiel v skanzene

Celodenné zážitkové podujatie v skanzene pod názvom Deň tradičných remesiel zoznámilo v uplynulom roku takmer dvesto detí s tradičnými remeslami regiónu ako významnej súčasťou kultúrneho dedičstva. Cieľom múzea je povzbudiť úctu k ľudskej tvorivej činnosti, podporiť detskú zručnosť a podnietiť záujem o tradičné remeslá a ich využitie v súčasnosti.

Program podujatia ponúka ukážky remesiel a praktickú výuku tradičnej výroby v spolupráci s miestnymi remeselníkmi. Žiaci sa počas

prehliadky areálu skanzenu zoznamujú so zaniknutými i pretrvávajúcimi remeslami regiónu a predmetmi tradičnej remeselnej výroby. Pripravené edukačné aktivity podporujú tvorivé a estetické prejavy žiakov a v neposlednom rade vytvárajú záujem o svoj región a hodnoty v ňom vytvorené. Podujatie je súčasťou objektového vyučovania v múzeu ako pokročilej formy múzejného vzdelávania školskej mládeže, založeného na kombinácii aktívneho učenia a osobného porozumenia.

OBJAVOVAŤ, SKÚMAŤ, ZACHOVÁVAŤ A PREZENTOVAŤ

Vihorlatské múzeum ako kultúrno-vzdelávacia inštitúcia orientovaná na verejnosť sa aj svojou edičnou činnosťou v rámci marketingovej komunikácie usiluje o uchovávanie a prezentáciu jedinečnosti a rozmanitosti kultúrneho dedičstva regiónu horného Zemplína. Našou snahou je prostredníctvom múzejných komunikačných prostriedkov podnecovať záujem o kultúrne hodnoty a posilniť pocit príslušnosti ku kultúrnemu dedičstvu, ktoré nás vo svojej rozmanitosti spája. V dlhodobom pláne usilujeme o smerovanie spoločnosti k vzájomnému spoznávaniu a angažovanosti pre udržateľnosť, ochranu a aktívne využívanie kultúrneho dedičstva.

Hlavným komunikačným prostriedkom múzea je múzejný exponát – zbierkový predmet, ktorý v sebe spája tri prelínajúce sa dimenzie – minulosť, odkiaľ pochádza, výstavný či expozičný múzejný priestor, kde je umiestnený a imaginárny svet príbehu historickej doby, ktorý dokážeme návštevníkovi sprostredkovať. Našou tendenciou je dnes nielen priblížiť minulosť, ukázať rozmanitosť a malebnosť ľudových tradícií, prekvapit veľkoleposťou a zachovalosťou historických stavieb alebo jedno-

www.muzeum

Podpora korporátnej komunikácie

Múzejné noviny, ktoré Vihorlatské múzeum ako jedna z mála múzejných inštitúcií na Slovensku vydáva pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí, vyšli v uplynulom roku v jubilejnom pätnástom ročníku. V celoslovenskej súťaži Podnikové médium roka získali naše noviny s nosným príbehom rekonštrukcie renesančného kaštieľa ocenenie v kategórii Časopisy neziskových a rozpočtových organizácií. V priebehu organizovania súťaže Podnikové médium roka sa Múzejné noviny súťaže zúčastnili dvakrát a na svojom konte máme dve ocenenia – Ocenenie Podnikové médium roka 2011 a 2016.

Celoslovenskú súťaž formátov internej a externej komunikácie organizuje Klub podnikových médií na Slovensku v tomto roku po pätnástykrát. Múzejné noviny vychádzajú od roku 2003 ako marketingovo-komunikačný nástroj zvyšovania úrovne korporátnej komunikácie. Naším cieľom je pútavým grafickým a obsahovým spracovaním sprostredkovať verejnosti informácie o činnosti múzea, jeho poslaní a víziách pre spoločnosť. Kom-
pletný súhrn všetkých ročníkov Múzejných novín nájdete na stránke Vihorlatského múzea www.muzeumhumenne.sk.

Veľkoformátový nástenný kalendár ponúka unikátne zábery na najzaujímavejšie zrekonštruované časti renesančného kaštieľa, sídla Vihorlatského múzea v Humennom. Trinásť farebných záberov s vysokým rozlíšením jedinečným spôsobom zachytáva obnovené, mnohé doteraz neviditeľné a no-voobjavené architektonické prvky kaštieľa po rozsiahlej rekonštrukcii objektu. V roku 2018 obohatilo Vihorlatské múzeum edíciu slovenských kalendárov o nástenný kalendár Skanzen v Humennom 2018, ktorý je múzejným vkladom k prezentácii kultúrneho dedičstva regiónu v rámci prebiehajúceho Európskeho roka kultúrneho dedičstva 2018.

Ocenenie Národopisnej spoločnosti Slovenska

Za organizovanie 25. ročníkov výstavy Karpatská kraslica získalo Vihorlatské múzeum v Humennom ocenenie Národopisnej spoločnosti Slovenska v kategórii Expozície a výstavy. Múzejný projekt spojil v priebehu štvrtstoročia vyše päťsto tvorcov kraslíc zo Slovenska, Česka, Ukrajiny, Poľska, Maďarska a Rumunska. Múzeum vystavovalo vyše dvadsaťdvoatisíc kraslíc a výstavu doteraz navštívilo vyše

Prezentácia kultúrneho dedičstva

Vihorlatské múzeum v Humennom vydalo na prahu minulého roka nástenný viaclistový kalendár Renesančný kaštieľ Humenné 2017. Limitovaná séria propagačno-prezentačného nástenného kalendára získala v celoslovenskej súťaži Najkrajší kalendár roka Čestné uznanie Klubu ftopublicistov Slovenského syndikátu novinárov. Ide o druhé ocenenie takouto formou prezentovaného kultúrneho dedičstva v správe Vihorlatského múzea v Humennom.

KULTÚRNE DEDIČSTVO – CENNÝ ZDROJ PRE NAŠU BUDÚCNOSŤ

humenne.sk

päťdesiat a pol tisíc návštevníkov. V etnografickom zbierkovom fonde Vihorlatského múzea v Humennom sa nachádza viac než osemsto jedinečných kraslíc. Jeho súčasťou je aj vzácna replika ukrajinskej kraslice z 15. storočia. V rámci zachovania kultúrno-historického fenoménu kraslice sa tvo-

rivých dielní pri výučbe krasličiarstva iba v tomto roku v múzeu zúčastnilo takmer 500 žiakov z regiónu. Medzinárodná výstava so sprievodným programom sa stala spoločne zdieľaným kultúrnym dedičstvom s novými posolstvami a možnosťami vzájomnej spolupráce.

tlivých dobových artefaktov. Ony samy sú nositeľmi hodnôt a ich význam pre súčasníka spočíva v tom, akou mierou vzájomnej reflexie dokážu na seba pôsobiť.

V snahe upevňovať pozíciu verejného múzea, reflektujúceho potreby súčasného človeka, komunikujeme smerom k verejnosti jedinečný vzdelávací potenciál múzea a priestor pre účelné partnerstvo s občianskou spoločnosťou. Prezentačiou výsledkov základných múzejných poslanií, akými sú výskumná a zbierkotvorná činnosť, oslovujeme širokú verejnosť k budovaniu aktívneho vzťahu k spoločnému kultúrnemu dedičstvu. K dedičstvu minulosti, ktoré by tu malo zostať aj po nás. Naše ocenenia odbornou obcou vnímame ako doklad toho, že svojou prácou napĺňame víziu moderného múzea.

Mgr. Vasil Fedič

Humennom – dobové pohľadnice vydalo múzeum pri príležitosti 700. výročia príchodu významného rodu Drugethovcov do Humenného a zároveň prvej písomnej zmienky o meste Humenné. Súbor dobových pohľadníc dokumentuje vývoj a premeny mesta a renesančného kaštieľa, sídla Vihorlatského múzea v Humennom v období 19. storočia.

Súťaž každoročne vyhlasuje Klub publicistov pri Slovenskom syndikáte novinárov v spolupráci so Štátnou vedeckou knižnicou v Banskej Bystrici. Ocenené diela vystavené v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici sa vo forme putovnej výstavy dostanú do vybraných miest v rámci celého Slovenska.

Ocenenie Zväzu múzeí na Slovensku

Pamätnú medailu pri príležitosti významného pracovného jub-

Zväz múzeí na Slovensku, ako profesijné združenie múzeí Slo-

Dve prvé umiestnenia v celoštátnej súťaži o Najkrajšiu knihu a najkrajší propagačný materiál o Slovensku za rok 2017 získalo Vihorlatské múzeum za prezentačno-propagačnú publikáciu Skanzeny v Prešovskom samosprávnom kraji - región a za limitovanú sériu prezentačného súboru dvadsať jeden dobových pohľadníc Vihorlatské múzeum v Humennom – dobové pohľadnice v kategórii Mestá - pohľadnice.

Obrazovo-textová publikácia Skanzeny v Prešovskom samosprávnom kraji prezentuje na štyridsiatich dvoch stranách skvosty ľudovej bytovej a sakrálnej architektúry sústredené v areáloch skanzenov, rezerváciách ľudovej architektúry a miniskanzenoch v Prešovskom kraji, z ktorých niektoré sú zapísané v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Prezentačný súbor dvadsať jeden dobových pohľadníc Vihorlatské múzeum v

le a pracovného počínu v oblasti múzejných odborných činností Vihorlatského múzea v Humennom pri prezentácii kultúrneho dedičstva v regióne horného Zemplína s presahom na celoslovenskú a medzinárodnú úroveň udelil riaditeľovi Vihorlatského múzea v Humennom Mgr. Vasilovi Fedičovi Zväz múzeí na Slovensku.

venskej republiky, reprezentuje a podporuje múzejníctvo na Slovensku a presadzuje dodržiavanie princípov Etického kódexu múzeí ICOM. Medaila bola v rámci oceňovania jednotlivých pracovníkov členských múzeí udelená dňa 3. mája 2018 na 28. Valnom zhromaždení Zväzu múzeí na Slovensku v Banskej Bystrici.

Mgr. Jana Fedičová

Dejiny zložené z fragmentov

Na hrade Brekov sme preskúmali priestor južnej miestnosti situovanej do budovy brány prvého predhradia. Na ploche 38,5 m² boli nájdené zlomky úžitkovej keramiky (hrnce, džbány, misa, čuťora, pokrievka, tanier), úlomky kachlíc, železné predmety (hlavne klince, dvojzubá vidlička, zlomky konskej podkovy), zvyšky zvieracích kostí, malý parah a skamenelina amonita. Brekov patrí medzi hrady s najväčším počtom nájdených kamenných architektonických prvkov, ktoré budú zakomponované do obnovovaných objektov ako súčasť architektúry. Skúmaný vstup do najstaršej časti hradu Jasenov (bránová budova) mal plochu 36 m². Prekypením bol nález druhotne vyhlbenej horizontálnej šachty smerujúcej do muriva jadra hradu (dôsledok činnosti hľadačov pokladov). Práce pokračovali od-

Ako jedna z inštitúcií s oprávnením vykonávať archeologický výskum na Slovensku, realizovalo Vihorlatské múzeum v Humennom v uplynulej sezóne štyri archeologické výskumy. Výskum na Ulici na Podskalku (vyhodnotený ako negatívny) bol podmienený individuálnou bytovou výstavbou zasahujúcou lokalitu Pod Sokolom. Výskumy na hrade Brekov a Jasenov prebiehajú už niekoľko rokov v súvislosti s ich záchranou v rámci projektu Obnova historických parkov a architektonických areálov v kritickom stavebno-technickom stave, zastrešeného Ministerstvom kultúry a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Zlomok kachlice z 19. stor. (Humenné, kaštieľ)

straňovaním sutiny v priestore severnej budovy obdĺžnikového tvaru s dĺžkou 27,5 m, ktorého

Zlomok kachlice zo 17. stor. (Humenné, kaštieľ)

južnú stenu tvorí už obvodové murivo jadra hradu. Začistením plochy sme získali priestor na

doplnenie najviac poškodeného muriva jadra hradu. Nálezový materiál bol identický s artefaktmi nájdenými na hrade Brekov a oba nálezy datujeme do 15. až 17. storočia.

Posledným výskumom bol sondážny prieskum na nádvorí kaštieľa, ktorý vyplynul z požiadaviek Krajského pamiatkového úradu v Prešove v súvislosti s pripravovanou II. etapou rekonštrukcie kaštieľa – nádvorja. Výskum potvrdil existenciu pochôdznej úrovne v hĺbke 40 cm pod dnešnou dlažbou. Je tvorená riečnymi okruhliakmi uloženými na výšku, čo umožní zníženie úrovne nádvorja. Nálezový materiál bol skromný, išlo hlavne o odpad z rekonštrukcie prebiehajúcej v rokoch 1964 – 1972. Až nálezy v poslednej vrstve (57 – 75 cm) sú staršie. Zlomky kachlíc a keramiky datujeme do 17. storočia.

PhDr. Ivana Strakošová

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA V MÚZEU

Európska agentúra pre životné prostredie odhaduje, že škody, ktoré spôsobujú živočíchy a rastliny prinesené do Európy z iných častí sveta presahujú hranicu dvanástich miliárd eur ročne.

K zvýšeniu povedomia verejnosti o problematike invázií rastlín prispelo Vihorlatské múzeum monotematickou panelovou výstavou „Neželani votrelci – invázne botanické druhy okolo nás“ v spolupráci s Východoslovenským múzeom v Košiciach. V priestoroch prírodovednej expozície sa mohli návštevníci dozvedieť základné informácie o týchto rastlinách, podrobnosti o najviac rozšírených druhoch a oboznámiť sa s návrhmi na ich likvidáciu.

Invázne druhy rastlín boli najčastejšie dovezené ako okrasné alebo medonosné rastliny, ktoré sa z parkov a okrasných záhrad začali rýchlo rozširovať do okolia. Najčastejšie tieto rastliny nájdeme popri vodných tokoch, cestách, železničiach, na opustených priestranstvách a zasahujú aj do pôvodných rastlinných spoločností. Niektoré sú známe ako alergény (zlatobyľ, ambrózia palinolistá), iné vyvolávajú kožné poranenia (boľševník obrovský). Aj v našom bezprostrednom okolí sa nachádzajú rozsiah-

le porasty zlatobyľe, či netýkavky žliazkatej (na snímke).

Globalizácia obchodu, dopravy a cestovného ruchu nevyhnutne zvyšuje riziko zámerného alebo náhodného rozširovania rastlín, ale aj iných organizmov do nového prostredia.

Predpokladá sa, že prebiehajúce zmeny klímy budú túto situáciu ešte zhoršovať. Ochrana biodiverzity je tak kľúčovým faktorom v celkovej ochrane životného prostredia. Je preto dôležité zachovávať a chrániť pôvodné druhy. V spolupráci s Arborétom v Bolestraszyciach (Poľsko) bolo v skanzene Vihorlatského múzea v Humennom vysadených niekoľko kusov pôvodných lokálnych odrôd jabloní s cieľom prispieť k ochrane a podpore regionálnej biologickej diverzity. **RNDr. Zuzana Andrejčáková**

Najpočetnejším súborom zbierkového fondu prírodovedného úseku je zoologická zbierka, ktorá obsahuje takmer 64 000 položiek. Najväčšie zbierkové predmety v sekcii zoológie predstavujú dermoplastické preparáty zubra hrivnatého a medveďa hnedého inštalované v prírodovednej expozícii. Botanická zbierka múzea je tvorená herbárovými položkami, ktorých počet dosahuje takmer 18 000 kusov. Geologická zbierka Vihorlatského múzea dokumentuje neživú prírodu a obsahuje vyše 1700 zbierkových predmetov. Základ zbierky tvoria horniny, minerály a paleontologické nálezy pochádzajúce z nášho okolia. Kus skameneného dreva pochádzajúceho z lokality Suché (okres Michalovce) je našou najväčšou paleontologickou vzorkou.

Príroda uchovaná v zbierkach

Najnovšími prírastkami zoologickej zbierky sú dermoplastický preparát vydry riečnej (získaný s podporou finančných prostriedkov Fondu na podporu umenia) a zbierka ulít suchozemských ulitníkov (na snímke) získaná vlastným zberom. Vyše dvesto kusov ulít patriacich k osemnástim druhom reprezentuje malakofaunu (faunu mäkkýšov) blízkeho okolia mesta Humenné, najmä z vápencových podkladov.

RNDr. Zuzana Andrejčáková

Kultúrno-vzdelávacie projekty v osvetovej činnosti Vihorlatského múzea

Oddelenie osvetovej činnosti Vihorlatského múzea v Humennom od mája 2017 do mája 2018 pripravilo celkovo dvadsať tri podujatí v oblasti výtvarného umenia, folklóru, umeleckého prednesu a divadla. V danom období pripravilo oddelenie viacero projektov, ktoré boli podporené z Fondu na podporu umenia (Insita, Karpatské bienále grafiky detí a mládeže, Výtvarné spektrum, výskumno-výstavný projekt Čo nám ostalo..., Fotosalón FIAP a cyklus metodicko-vzdelávacích podujatí v oblasti recitačného umenia). Podporu formou dotácie z Úradu vlády Slovenskej republiky získali projekty 11. ročníka Festivalu národnostnej vzájomnosti, XXIII. ročníka festivalu ľudovej piesne Zemplín špiva, Festivalu detských ľudových spevákov Zo struny na strunu a projekt tvorivých dielní pre deti pod názvom Spevom, hudbou a tancom.

Na pôde múzea sa v uplynulom roku podujatí osvetovej činnosti múzea zúčastnilo takmer sedem a pol tisíc účastníkov. Do okresného a krajského kola celoslovenských postupových súťaží umeleckého prednesu a divadelných foriem sa zapojilo vyše dvesto detí základných a stredných škôl. V tomto roku sme už zaznamenali zvýšený záujem a nárast účastníkov takmer všetkých postupových súťaží. Napríklad do súťaže ne-

profesionálnych divadelných súborov, sólistov a scénických miniatúr sa v aktuálnom roku zapojilo 115 detí z deviatich divadelných súborov (v roku 2017 súťažilo dvanásť účastníkov). Podujatie sa konalo v spolupráci s regionálnou autorkou detských kníh Vierou Čurmovou. Najprestížnejšiu recitačnú súťaž Hviezdoslavov Kubín v tomto roku podporilo 140 súťažiacich a jedno divadlo poézie.

Cyklus metodických podujatí vo

Vihorlatskom múzeu v Humennom je určený pre deti i dospelých. Prvé podujatie tohto druhu (podporené Fondom na podporu umenia) sa konalo v septembri minulého roka a pokračovalo v apríli 2018. Cieľom metodických seminárov je podporiť umelecký prednes na školách a pomôcť pedagógom v príprave detí na recitačné súťaže. Odbornou lektorkou oboch podujatí bola Mgr. Soňa Pariláková, PhD. (na snímke dole). Seminárov sa zúčastnilo 43 pedagógov z okresov Humenné,

Snina a Medzilaborce. Novým podujatím boli Tvorivé dielne zamerané na metodickú podporu účastníkov súťaže Hviezdoslavov Kubín v marci 2018, ktoré oslovili 32 žiakov a pedagógov z okresov Humenné a Snina. Odbornou lektorkou podujatia bola Mgr. Jela Timková. Podujatie podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia. Ďalšie tvorivé dielne v oblasti umeleckého prednesu a divadla sú plánované v októbri a novembri 2018.

Mgr. Diana Lukačová

Hudobný folklór – nositeľ pôvodnej tradície

Osvetová činnosť je dôležitou súčasťou kultúrneho života. Zvlášť dnes, keď sa potierajú pôvodné tradície a hľadajú sa „moderné alternatívy“. Folklór vo svojom hudobnom, tanečnom a speváckom prejave však naďalej predstavuje najprírodzenejší a najmasovejší prejav pôvodnej tradície ako najkrajšej súčasti kultúrneho dedičstva. Právom si vyžaduje náš záujem i úsilie o svoje zachovanie a rozvíjanie.

Na úseku tanca, hudby a spevu sa vo Vihorlatskom múzeu zameriavame predovšetkým na prácu s mládežou. Základom našej činnosti sú regionálne súťaže hudobného folklóru, ktoré organizujeme v spoluprácu so základnými školami, umeleckými kolektívami a ďalšími partnermi v regióne. V minulom roku sa regionálnych súťaží hudobného folklóru poriadaných Vihorlatským múzeom zúčastnilo 90 spevákov, štyri detské a osem dospelých speváckych skupín, festivalu detských spevákov Zo struny na strunu 59 spevákov, festivalu Zemplín špiva 46 spevákov, celoslovenského festivalu rusínskej piesne Spevy môjho rodu 95 spevákov, z toho 27 det-

ských a 20 dospelých spevákov z nášho regiónu, IV. ročníka Rusínskeho festivalu sa zúčastnilo 185 a XI. ročníka Festivalu národnostnej vzájomnosti 190 účinkujúcich. V tanečnej oblasti pripravilo múzeum hudobno-tanečný cyklus tvorivých dielní pod názvom Spevom, hudbou, tancom, do ktorých sa zapojilo 48 detí z Humenného a okolia.

Naším úsilím je v rámci súťaží nielen výber interpretov na postupové súťaže, ale mladých umelcov odborne pripravujeme aj na rôzne festivalové podujatia s možnosťou vlastnej prezentácie a umeleckého rastu. Zároveň talentovaným jedincem odporúčame činnosť vo folklórnych súboroch alebo i štúdium na základných umeleckých školách, konzervatóriách, či vysokých školách. Dobrú spoluprácu v tejto oblasti zaznamenávame s Prešovskou univerzitou, košíckymi konzervatóriami a súkromnou umeleckou školou Kudlovská v Humennom, kde si testujeme výchovu nových umeleckých typov. Naši frekventanti tak získavajú nielen dobrú spevácku prípravu, zároveň aj vynikajúcu tanečnú a hudobnú výchovu.

Mgr. Miroslav Kerekanič

Európske skvosty v Humennom

GPS súradnice: kaštieľ: N 48 56.324 E 21 54.449
skanzen: N 48 56.406 E 21 54.504

Adresa: Vihorlatské múzeum v Humennom
Námestie slobody č. 1
066 18 Humenné

Telefón: +421 57 7752240

e-mail: sekretariat@muzeumhumenne.sk

web stránka: www.muzeumhumenne.sk

Facebook: www.facebook.com/muzeumhumenne

Výstavný plán Vihorlatského múzea v Humennom

máj – december 2018

- Vážky na Slovensku (7. 5 – 8. 6.)
- Ja, pútnik (10. 5. – 14. 6.)
- 12 patrónov (14. 5. – 30. 6.)
- Milan Kuruc/Svet mojím objektívom (17. 5. – 24. 6.)
- Výtvarné spektrum (1. 6. – 29. 6.)
- Historické kostýmy M. Molenda (2. 7. – 31. 8.)
- Insita/výstava (5. 7. – 31. 7.)
- Fotosalón FIAP (8. 9. – 7. 10.)
- 25 rokov medzinárodného výtvarného festivalu v Snine (27. 9. – 26. 10.)
- Fotoklub REFLEX (5. 11. – 30. 11.)
- Fotografické horizonty (8. 11. – 30. 11.)
- Vasil Gangur/akvarely (6. 12. – 31. 1. 2019)
- Ľubov Viazanková (6. 12. – 31. 1. 2019)

Zmena programu a termínu vyhradená.

NÁVŠTEVNÉ HODINY

Počas sezóny od 1. mája do 31. októbra

EXPOZÍCIE A VÝSTAVY V OBJEKTE KAŠTIEĽA

Pondelok – Piatok 09.00 – 18.00 hod.
Sobota – Nedeľa 14.00 – 18.00 hod.

EXPOZÍCIA ĽUDOVEJ ARCHITEKTÚRY A BÝVANIA

Pondelok – Nedeľa 09.00 – 19.00 hod.

Mimo sezóny od 1. novembra do 30. apríla

VÝSTAVY V OBJEKTE KAŠTIEĽA

Pondelok – Piatok 09.00 – 16.00 hod.
Sobota – Nedeľa zatvorené

EXPOZÍCIE V OBJEKTE ZÁMKU A SKANZENE

otvorené len pre vopred ohlásené návštevy (min. 5 osôb)